

9. "About basis of anti-corruption policy in Ukraine (Anti-corruption strategy) for year 2014-2017 : Law of Ukraine from 14.10.2014 № 1699-VII, available at : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1699-18?nreg=169918&find=1&text>.
10. "Quarterly report (third quartile 2015) Council of business ombudsman", available at : [https://boi.org.ua/media/uploads/q3report/q3\\_2015\\_report\\_ua.pdf](https://boi.org.ua/media/uploads/q3report/q3_2015_report_ua.pdf).
11. "About state service" : Law of Ukraine from 10.12.2015, available at : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.
12. "About consolidation of primary measures for corruption liquidation" : Resolution of Cabinet of Ministers of Ukraine on July 2, 2014 p. № 647-p., available at : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/647-2014%D1%80>.
13. "ProZorro – pilot electronic system of public procurement", available at : <http://prozorro.org/http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/647-2014-%D1%80/print144430655738842>.
14. "All will be Prozorro : 7 facts about fighting corruption in public procurement", available at : <http://ti-ukraine.org/news/media-about-us/5711.html>.
15. "Single State Register of persons who have committed corruption offenses", available at : <http://corrupt.informjust.ua/main/result>.

УДК 347.73: 336.2 (477)

## **АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА УМИСНЕ УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ**

Яковенко Є.О., к.ю.н., доцент

*Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара,  
просп. Гагаріна, 72, м. Дніпропетровськ, Україна  
yakovenkoE@i.ua*

У статті здійснено правовий аналіз деяких проблем, які виникають при застосуванні судами загальної юрисдикції, що спеціалізуються на розгляді кримінальних проваджень, частини 4 статті 212 Кримінального кодексу України. Звільнення від кримінальної відповідальності особи, яка вчинила діяння (злочин), передбачені частинами 1, 2, 3 статті 212 Кримінального кодексу України, можливе за умови, зокрема, якщо така винна особа до притягнення її до кримінальної відповідальності здійснить сплату до бюджетів чи державних цільових фондів належних податків, зборів (обов'язкових платежів), а також відшкодує шкоду, завдану державі через несвоєчасну сплату (фінансові санкції, пеня).

*Ключові слова: клопотання, суд, прокурор, суб'єкт злочину, податки, збори (обов'язкові платежі), звільнення від кримінальної відповідальності.*

## **АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ОСВОБОЖДЕНИЯ ОТ УГОЛОВНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ЗА УМЫШЛЕННОЕ УКЛОНЕНИЕ ОТ УПЛАТЫ НАЛОГОВ И СБОРОВ**

Яковенко Е.А.

*Днепропетровский национальный университет имени Олеся Гончара,  
г. Днепропетровск, просп. Гагарина, 72, Украина  
yakovenkoE@i.ua*

В статье осуществлен правовой анализ некоторых проблем, возникающих при применении судами общей юрисдикции, специализирующимися на рассмотрении уголовных производств, части 4 статьи 212 Уголовного кодекса Украины. Освобождение от уголовной ответственности лица, совершившего действия (преступление), предусмотренные частями 1, 2, 3 статьи 212 Уголовного кодекса Украины, возможно при условии, в частности, если такое виновное лицо до привлечения его к уголовной ответственности заплатит в бюджеты или государственные целевые фонды надлежащие налоги, сборы (обязательные платежи), а также возместит ущерб, причиненный государству их несвоевременной уплатой (финансовые санкции, пеня).

*Ключевые слова: ходатайство, суд, прокурор, субъект преступления, налоги, сборы (обязательные платежи), освобождение от уголовной ответственности.*

## CURRENT ISSUES EXEMPTION FROM CRIMINAL LIABILITY FOR WILLFUL EVASION OF TAXES AND FEES

Yakovenko E.A.

*Oles Honchar Dnipropetrovsk National University, Dnepropetrovsk, Boulevard Gagarin, 72, Ukraine  
yakovenkoE@i.ua*

The article presents the analysis of some of the legal issues arising from the application of the ordinary courts specialized in the adjudication of criminal proceedings, Paragraph 4 of article 212 of the Criminal Code of Ukraine. Exemption from criminal liability of the person who committed the act (crime) referred to in paragraphs 1, 2 and 3 of article 212 of the Criminal Code, it is possible, provided, in particular, if such an offender, to bring him to criminal liability to make payment to the budgets and state trust funds appropriate taxes and duties (mandatory payments), and repair the damage caused to the state of late payment (financial penalties, penalty).

The court in deciding on the possibility / impossibility of exemption pursuant to paragraph 4 of Article 212 of the Criminal Code of Ukraine from criminal responsibility a person must determine and establish the presence of all the circumstances needed to apply the requirements of Part 4 of Article 212 of the Criminal Code of Ukraine, in particular, whether the person which is the subject of crime, paid taxes and fees, fines and financial sanctions.

Therefore, a prerequisite for exemption from criminal responsible under paragraph 4 of Article 212 of the Criminal Code of Ukraine, there are certain acts is a person – a crime subject to prosecution since its criminal responsibility – to pay taxes and duties (mandatory payments) and compensate the damage caused to the state by late payment (financial penalties, fines).

As a result of the legal analysis of the content of decisions to close criminal proceedings rendered by the courts of first instance pursuant to paragraph 4 of Article 212 of the Criminal Code of Ukraine may conclude that some courts meet prosecutors request for release from criminal responsibility of the perpetrators (of the crime), taking into account, in particular,, availability payment under preliminary investigation of tax and penalties entity – the taxpayer, which directly works / worked guilty officer. In this case, the content does not contain any decisions – justification, with reference to the rules of law and the circumstances in which the courts reached their conclusions enacting a decree for payment of the required sums to the budget officer not guilty – the subject of crime.

Article may point to different legal approach courts of general jurisdiction that specialize in criminal proceedings (including the first and second instances), the application of Part 4 of Article 212 of the Criminal Code of Ukraine. Unfortunately, according to the author, the legal position set out in the conclusions reached by the courts in some of the above solutions in the application of Part 4 of Article 212 of the Criminal Code of Ukraine does not agree in particular with the provisions of paragraph 2 of Article 61 of the Constitution of Ukraine, parts 1 and 3 of the Criminal Code of Ukraine. Therefore, at present, there is an urgent need to provide courts of general jurisdiction that specialize in criminal proceedings uniform application of the provisions of the Constitution of Ukraine, criminal procedural legislation of Ukraine and laws of Ukraine on criminal liability in the determination of exemption from criminal responsibility of the perpetrator (sub of the object of the crime) under part 4 of Article 212 of the Criminal Code of Ukraine.

*Key words: petition, court, prosecutor, subject of crime, taxes, duties (mandatory payments), exemption from criminal liability.*

Особа, яка вчинила діяння, передбачені частинами 1, 2, або діяння, передбачені частиною 3 (якщо вони призвели до фактичного ненадходження до бюджетів чи державних цільових фондів коштів у особливо великих розмірах) статті 212 Кримінального кодексу України (далі – КК України), звільняється від кримінальної відповідальності, якщо вона до притягнення до кримінальної відповідальності сплатила податки, збори (обов'язкові платежі), а також відшкодувала шкоду, завдану державі їх несвоєчасною сплатою (фінансові санкції, пеня) [1].

Суди першої інстанції загальної юрисдикції, що спеціалізуються на розгляді кримінальних проваджень, за результатами розгляду на підготовчому судовому засіданні клопотання прокурора про звільнення особи від кримінальної відповідальності мають право постановити ухвалу про закриття кримінального провадження, зокрема на підставі частини 4 статті 212 КК України [1].

Розгляд клопотання прокурора здійснюється в загальному порядку, передбаченому КК України, з особливостями, встановленими статтею 288 КК України [1]. Отже, суд на підготовчому судовому засіданні, вирішуючи питання про звільнення особи від кримінальної відповідальності, повинен дослідити та встановити, зокрема, що діяння, яке поставлено особі за вину, дійсно мало місце, що воно містить склад злочину, а особа винна в його вчиненні [2]. Суд це встановлює на підставі як змісту клопотання прокурора про звільнення особи від кримінальної відповідальності та доданих до нього документів, так і матеріалів відповідного кримінального провадження (досудового розслідування), які повинен прийняти (витребувати) [3].

Отже, суд, вирішуючи питання щодо можливості/неможливості звільнення особи від кримінальної відповідальності на підставі частини 4 статті 212 КК України, повинен з'ясувати та встановити наявність всіх обставин, необхідних для застосування приписів частини 4 статті 212 КК України, зокрема чи та особа, яка є суб'єктом злочину, сплатила суми податків і зборів, пеню і фінансові санкції.

Тому обов'язковою умовою звільнення особи від кримінальної відповідальності відповідно до частини 4 статті 212 КК України є вчинення певних дій саме особою – суб'єктом злочину до моменту притягнення її до кримінальної відповідальності: вона має сплатити податки, збори (обов'язкові платежі), а також відшкодувати шкоду, завдану державі їх несвоєчасною сплатою (фінансові санкції, пеню).

Водночас судова практика судів загальної юрисдикції, що спеціалізуються на розгляді кримінальних проваджень, не є однозначною, і про це може свідчити наступне.

За результатами правового аналізу змісту ухвал про закриття кримінального провадження, постановлених судами першої інстанції відповідно до частини 4 статті 212 КК України, можливо констатувати, що деякі суди, задовольняючи клопотання прокурорів про звільнення від кримінальної відповідальності винних осіб (суб'єктів злочину), беруть до уваги, зокрема, наявність сплати на стадії досудового розслідування податків та штрафних санкцій юридичною особою – платником податків, де безпосередньо працює/працювала винна службова особа. При цьому зміст ухвал не містить будь-якого обґрунтування з посиланням на норми законів та обставини, за яких суди дійшли таких висновків, постановляючи ухвали щодо сплати до бюджету необхідних сум невинною службовою особою – суб'єктом злочину.

Як приклад можливо навести ухвалу Шевченківського районного суду м. Києва від 22.10.2015 р. (справа № 761/28707/15-к, провадження № 1-кп/761/1222/2015), ухвалу Славутицького міського суду Київської області від 20.11.2015 р. (справа №377/1131/15-к, провадження № 1-кп/377/66/15), ухвалу Святошинського районного суду м. Києва від 08.12.2015 р. (справа №759/17946/15-к, провадження №1-кп/759/945/15), ухвалу Золотоніського міськрайонного суду Черкаської області від 14.12.2015 р. (справа № 695/3458/15-к, провадження № 1-кп/695/246/15), ухвалу Шевченківського районного суду м. Києва від 16.12.2015 р. (справа № 761/34606/15-к, провадження № 1-кп/761/1386/2015), ухвалу Святошинського районного суду м. Києва від 29.12.2015 р. (справа № 759/19727/15-к, провадження № 1-кп/759/1007/15), ухвалу Броварського міськрайонного суду Київської області від 17.04.2013 р. (справа № 361/2873/13-к, провадження № 1-кп/361/159/13) [4, 5, 6, 7, 8, 9, 10].

Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ, розглядаючи цю категорію справ, дійшов наступних висновків щодо застосування частини 4 статті 212 Кримінального кодексу України, зокрема:

- у своїй ухвалі від 14.02.2013 р. (справа №5-5963км12) (мовою оригіналу): «Виходячи з положень ст.18 КК України, згідно з якими суб'єктом злочину є фізична особа, принципу індивідуалізації кримінальної відповідальності, а також зі змісту ч.4 ст.212 КК України, для застосування даної норми закону щодо посадової особи підприємства, яке є платником податків, ця особа повинна взяти особисту дієву участь у сплаті підприємством належних сум податкового боргу, пені або фінансових санкцій. Така участь може виражатись у вчиненні дій, спрямованих на погашення заборгованості в межах своїх службових повноважень або у внесенні з цією метою коштів на рахунок підприємства чи у відшкодуванні сплачених юридичною особою сум. Якщо ж такі суми сплачені підприємством без участі посадової особи, яка притягується до кримінальної відповідальності, положення ч.4 ст.212 КК України застосуванню не підлягають» [11].
- у своїй ухвалі від 13.03.2014 р. (справа №5-8192км13) (мовою оригіналу): «Підстави для звільнення від кримінальної відповідальності, зазначені у даній частині статті 212 КК України (ч.4 ст.212 КК – Є.Я.), є чітко визначеними та розширеному тлумаченню не підлягають»[12].

Зважаючи на викладене, можливо стверджувати, що суб'єктом злочину, передбаченого статтею 212 КК України, є службова особа юридичної особи, підприємства, установи чи організації. Отже, саме на таку винну службову особу покладено обов'язок в частині 4 статті 212 КК України щодо сплати належних сум податків і зборів, а також фінансових санкцій і пені.

Зважаючи на деякі постановлені рішення судів першої інстанції загальної юрисдикції, що спеціалізуються на розгляді кримінальних проваджень, та висновки, яких дійшов Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ щодо розглянутої в цій публікації категорії кримінальних проваджень, також є очевидним, що для застосування судом частині 4 статті 212 КК України:

- не виключається можливість сплати за винну службову особу (суб'єкту злочину) такої суми юридичною особою, платником податків, де працює/працювала така службова особа, лише «якщо вона взяла особисту дієву участь у сплаті підприємством належних сум податкового

боргу, пені або фінансових санкцій» чи взагалі не враховуючи таке «сприяння» з боку винної службової особи;

- необхідна наявність сплати до бюджету всіх належних податків, зборів (обов'язкових платежів), а також відшкодування шкоди, завданої державі несвоєчасною сплатою податків, зборів (обов'язкових платежів), (фінансові санкції, пеня).

Отже, після проведеного правового аналізу судової практики судів загальної юрисдикції, що спеціалізуються на розгляді кримінальних проваджень, можливо констатувати, що, хоча реалізація частини 4 статті 212 КК України і не передбачає можливості сплати до бюджету відповідних сум іншою особою, ніж суб'єктом злочину, звільнення від кримінальної відповідальності такого суб'єкту злочину (службової особи) здійснюється судами у зв'язку, зокрема, зі сплатою юридичною особою, платником податків, де працює/працювала така службова особа (суб'єкт злочину) до бюджету всіх належних сум податків і зборів, а також фінансових санкцій і пені. Обставини щодо участі чи неучасті суб'єкта злочину (службової особи) у сплаті юридичною особою до бюджету належних сум податків та зборів, фінансових санкцій і пені не досліджуються судами першої інстанції, а тому не впливають на постановлення ухвал про закриття кримінального провадження відповідно до частини 4 статті 212 КК України.

Зважаючи на викладене, можна вказати на різний правовий підхід судів загальної юрисдикції, що спеціалізуються на розгляді кримінальних проваджень (зокрема першої та касаційної інстанцій), до застосування частини 4 статті 212 КК України. На жаль, на думку автора, правові позиції, викладені у висновках, яких дійшли суди, у деяких зазначених вище рішеннях при застосуванні частини 4 статті 212 КК України не узгоджуються, зокрема, з положеннями частини 2 статті 61 Конституції України, частини 1 та 3 КК України. Тому на сьогодні є нагальна потреба забезпечення судами, загальної юрисдикції, що спеціалізуються на розгляді кримінальних проваджень, однакового застосування положень Конституції України, Кримінально-процесуального законодавства України та законодавства України про кримінальну відповідальність при вирішенні питання щодо звільнення від кримінальної відповідальності винної особи (суб'єкту злочину) згідно з частиною 4 статті 212 КК України.

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
2. Про деякі питання застосування законодавства про відповідальність за ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів : Постанова Пленуму Верховного Суду України 08.10.2004 р. № 15 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
3. Узагальнення судової практики здійснення кримінального провадження на підставі угод, яке підготовлено Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sc.gov.ua>.
4. Ухвала від 22.10.2015 р. Шевченківського районного суду м. Києва (справа № 761/28707/15-к, провадження № 1-кп/761/1222/2015) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/>.
5. Ухвала від 20.11.2015 р. Славутицького міського суду Київської області (справа № 377/1131/15-к, провадження № 1-кп/377/66/15) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/>.
6. Ухвала від 08.12.2015 р. Святошинського районного суду м. Києва (справа № 759/17946/15-к, провадження № 1-кп/759/945/15) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/>.
7. Ухвала від 14.12.2015 р. м. Золотоноша Золотоніського міськрайонного суду Черкаської області (справа № 695/3458/15-к, провадження № 1-кп/695/246/15) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/>.
8. Ухвала від 16.12.2015 р. Шевченківського районного суду м. Києва (справа № 761/34606/15-к, провадження № 1-кп/761/1386/2015) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/>.
9. Ухвала від 29.12.2015 р. Святошинського районного суду м. Києва (справа № 759/19727/15-к, провадження № 1-кп/759/1007/15) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/>.



10. Ухвала від 17.04.2013 р. Броварського міськрайонного суду Київської області (справа № 361/2873/13-к, провадження № 1-кп/361/159/13) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/>.
11. Ухвала від 14.02.2013 р. Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ у справі № 5-5963км12 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/>.
12. Ухвала від 13.03.2014 р. Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ у справі № 5-8192км13 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/>.

#### REFERENCES

1. “The Criminal Code of Ukraine”, available at : <http://www.rada.gov.ua>.
2. Resolution of the Supreme Court of Ukraine 08.10.2004 № 15 “On some questions of the law on liability for evasion of taxes, other obligatory payments”, available at : <http://www.rada.gov.ua>.
3. Generalization of court practice of criminal proceedings under the agreements, which prepared the Higher Specialized Court of Ukraine for Civil and Criminal Cases, available at : <http://sc.gov.ua>.
4. Ruling on 10.22.2015 Shevchenko district court of Kyiv (case № 761/28707/15 proceedings № 1-CE/761/1222/2015), available at : <http://reyestr.court.gov.ua/>.
5. Ruling on 11.20.2015 Slavutych City Court of Kyiv region (case № 377/1131/15 proceedings № 1-CP/377/66/15), available at : [http://reyestr.court.gov.ua](http://reyestr.court.gov.ua/).
6. Ruling on 08.12.2015 Sviatoshynsky District Court. Kyiv (case № 759/17946/15 proceedings № 1-CP/759/945/15), available at : [http://reyestr.court.gov.ua](http://reyestr.court.gov.ua/).
7. Ruling on 12.14.2015 m.Zolotonosha Zolotoniskogo city district court Cherkask area (case № 695/3458/15, proceedings № 1-CP/695/246 /15), available at : [http://reyestr.court.gov.ua](http://reyestr.court.gov.ua/).
8. Ruling on 12.16.2015 Shevchenko district court of Kyiv (case № 761/ 34606 /15 proceedings № 1- CE /761/1386/2015), available at : [http://reyestr.court.gov.ua](http://reyestr.court.gov.ua/).
9. Ruling on 12.29.2015 Sviatoshynsky District Court. Kyiv (case № 759/19727/15 proceedings № 1-CE/759/1007/15), available at : [http://reyestr.court.gov.ua](http://reyestr.court.gov.ua/).
10. Ruling on 04.17.2013 Brovary city district court of Kyiv region (case № 361/2873/13 proceedings № 1- CP/361/159/13), available at : [http://reyestr.court.gov.ua](http://reyestr.court.gov.ua/).
11. Ruling on 02.14.2013 the High Specialized Court of Ukraine for Civil and Criminal Cases in the case № 5-5963км12, available at : [http://reyestr.court.gov.ua](http://reyestr.court.gov.ua/).
12. Ruling on 03.13.2014 the High Specialized Court of Ukraine for Civil and Criminal Cases of the case number 5-8192км13, available at : [http://reyestr.court.gov.ua](http://reyestr.court.gov.ua/).

УДК 343 (094.4): 343.343.5 (479.24+477)

#### **EVASION FROM MILITARY SERVICE BY DAMAGING PERSONAL HEALTH OR OTHERWISE: GAPS AND CONTRADICTIONS**

Huseynov N.C., doctorant

*Azerbaijan Republic Academy of the Armed Forces, str. Nakhimova, 18, Baku, Azerbaijan  
yashad2004@rambler.ru*

The work is devoted to the problems of rules of criminal law, establishing liability for evading military service by damaging their health or otherwise. The study author concludes that in dispositions and sanctions Art. 335 of the Criminal Code, there are certain gaps and contradictions. Hence, in the article the criminal norms and acts as well as